

ВІДГУК**офіційного опонента на дисертаційну роботу****Садовського Олексія Олександровича****«Формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання» на здобуття наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту за спеціальністю 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення**

Актуальність проблеми дослідження. Необхідність підвищення рівня рухової активності, соматичного здоров'я учнівської і студентської молоді на сьогодні не викликає сумнівів. Це підтверджене у публікаціях провідних науковців галузі (Т.Ю. Круцевич, 2015; Н.В. Москаленко, 2011), у рішеннях державних органів, а також наявністю відповідних державних програм, наприклад, Національної стратегії з оздоровчої рухової активності до 2025 року «Рухова активність – здоровий спосіб життя – здорова нація». Одним із шляхів розв'язання даної проблеми вважається їх залучення до рекреаційно-оздоровчих занять, які поєднують рухову активність з емоційним «розвантаженням», сприяють формуванню свідомої звички до занять фізичними вправами. Однак, за даними О.В. Андрєєвої (2013), ефективність таких занять напряму залежить від правильного добору способу організації та змістовної наповненості вільного часу засобами рухової активності, тобто від сформованості рекреаційної культури.

Вченими систематизовано наукові знання про формування культури дозвілля й вільного часу студентів: обґрунтовано комплекс соціально-педагогічних умов ефективного формування культури вільного часу студентів (С. Д. Цюлюпа, 2004); визначені концептуальні основи вільного часу як фактору формування особистості студента (С. Г. Пішун, 2005), обґрунтовані умови вдосконалення різних напрямів позааудиторної виховної роботи вищих навчальних закладів (В. Стадник, 2015), обґрунтовано та розкрито сутність та структуру рекреаційної культури майбутніх інженерів-педагогів у процесі

професійної підготовки (Г. П. Грохова, 2016). Але у літературі відсутні узагальнюючі праці з аналізом сучасного стану вільного часу студентів, тенденцій його використання, застосування рекреаційно-оздоровчих технологій з організованими контингентами людей і здійснення заходів, спрямованих на підвищення рівня рекреаційної культури молоді. Отож, проведені О.О.Садовським дослідження є новим підходом до вирішення згаданої вище проблеми, що робить актуальною тему його дисертаційної роботи.

Дисертацію виконано згідно з темою Зведеного плану НДР у сфері фізичної культури і спорту на 2011–2015 рр. 3.1 «Вдосконалення програмно-нормативних засад фізичного виховання в навчальних закладах», тематичним планом науково-дослідних робіт, що фінансуються за рахунок коштів державного бюджету МОН України на 2012–2015 рр. «Історичні, теоретико-методологічні засади формування рекреаційної діяльності різних груп населення», планом наукової роботи НУФВСУ на 2016–2020 рр. згідно з темою кафедри здоров'я, фітнесу та рекреації «Теоретико-методологічні засади оздоровчо-рекреаційної рухової активності різних груп населення» та теми кафедри теорії і методики фізичного виховання «Теоретико-методичні основи вдосконалення програмно-нормативних засад фізичної підготовки дітей, підлітків і молоді (номер держреєстрації 0116U001626).

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна, повнота викладення в опублікованих працях. Обґрунтованість та достовірність результатів дослідження обумовлені: сукупністю методологічних і теоретичних позицій (провідними у роботі є системний, технологічний та культурологічний підходи); теоретико-методологічною обґрунтованістю концепції дослідження; аналізом сучасних підходів до вирішення проблеми; організацією експериментальної роботи з використанням комплексу методів дослідження, адекватних об'єкту і предмету, меті і завданням роботи; статистичною обробкою отриманих результатів та позитивним ефектом від впровадження.

До найбільш значущих наукових результатів треба віднести те, що автором:

– уперше теоретично обґрунтовано технологію формування рекреаційної культури студентів для ефективнішого вирішення завдань залучення молоді до регулярних рекреаційно-оздоровчих програм, що враховує соціально-психологічні, педагогічні й організаційні передумови розробки та передбачає функціональну взаємодію таких структурних елементів: мети, завдань, принципів, компонентів, етапів впровадження, критеріїв ефективності; опрацьовано організаційно-методичні умови її реалізації в умовах вищого навчального закладу;

– уперше обґрунтовано та розроблено алгоритм кількісної оцінки рекреаційної культури студентської молоді у вигляді індексу, що містить урахування вагових коефіцієнтів його складових; уточнено показники оцінки її сформованості, відповідно до критеріїв та показників визначено рівні рекреаційної культури студентів: високий, належний (достатній), середній і низький; розроблено та обґрунтовано спосіб експрес-оцінки рекреаційної культури студентської молоді на основі показників, що можуть бути оперативно визначені; уточнено компоненти рекреаційної культури студентської молоді (мотиваційно-особистісний; інтелектуальний; особистісно-діяльнісний).

Практичне значення одержаних результатів полягає у впровадженні в процес організації занять рекреаційної спрямованості студентів. Фактичний матеріал, представлений у роботі, і зроблені на його основі узагальнення і висновки мають значення для вдосконалення процесу фізичного виховання у вищих навчальних закладах, а також для подальшого вивчення різних аспектів рекреаційної діяльності. Використання рекомендацій підвищило рівень рекреаційної культури студентів, сприяло покращенню фізичного та психоемоційного стану та залученню студентів до оздоровчо-рекреаційної рухової активності у вільний час.

Результати дослідження впроваджено в навчальний процес у Національному університеті фізичного виховання і спорту України, Національному педагогічному університеті імені М. П. Драгоманова, Київському національному лінгвістичному університеті та Класичному приватному університеті, що підтверджено актами впровадження.

Основні наукові результати дисертації висвітлено в 14 наукових працях, з яких 5 статей представлено у фахових виданнях України, 1 стаття у фаховому періодичному виданні іншої держави. За матеріалами дослідження також опубліковано 6 праць апробаційного характеру та 2, які додатково відображають результати дослідження.

Матеріали дослідження були представлені на 8 міжнародних та 5 всеукраїнських наукових конференціях протягом п'яти років.

Сформульовані висновки у повній мірі відображають зміст проведених досліджень і відповідають завданням роботи.

Дисертаційна робота складається зі вступу, п'яти розділів, практичних рекомендацій, висновків, списку використаних джерел і додатків. Текст дисертації представлено на 237 сторінках комп'ютерного набору (основний текст 176 сторінок), цифрові дані представлено у 30 таблицях та ілюстровано 11 рисунками. У роботі використано 252 літературних джерела.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, розкривається стан наукової проблеми, мета, завдання, об'єкт, предмет та методи дослідження, окреслені наукова новизна та практична значущість одержаних даних, особистий внесок автора та дані про апробацію результатів.

У першому розділі **«Науково-теоретичний аналіз проблеми формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі активного дозвілля»** показано, що цілою низкою авторів досліджувалася проблема формування потреби студентів у підвищенні рухової активності під час дозвілля, висвітлено шляхи формування рекреаційної культури студентської молоді.

При цьому з обґрунтованими посиланнями на літературні джерела зазначено, що наявні дані сучасних досліджень з даної проблематики відрізняються непослідовністю, суперечливістю, недостатнім висвітленням питань щодо специфіки формування рекреаційної культури студентів в процесі фізичного виховання.

Проведений автором огляд літературних джерел показав, що проблемне поле щодо рекреаційної діяльності у вищих навчальних закладах окреслене потребою формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання. У підсумку, виходячи зі вказаного вище, автор доводить актуальність проблеми дисертаційного дослідження.

У другому розділі **«Методи і організація дослідження»** описано комплекс методів дослідження, наведено обґрунтування доцільності їх використання, представлений порядок проведення основних етапів дисертаційної роботи.

У роботі застосовувалися: теоретичний аналіз та узагальнення даних спеціальної літератури і документальних матеріалів; педагогічні, соціологічні, антропометричні, фізіологічні, психофізіологічні методи дослідження, методи оцінки фізичного здоров'я, метод експертної оцінки, методи математичної статистики.

Дослідження проводилося досить тривалий період - з 2012 по 2016 роки в 4 етапи, і містило констатувальний експеримент, перетворювальний педагогічний експеримент для перевірки ефективності розробок автора, узагальнення результатів дослідження та їх упровадження у практику.

Незважаючи на те, що деякі питання, які розглядалися у дисертаційному дослідженні, були наслідком теоретичного аналізу літератури і сучасної практики, в авторефераті в основному відображені положення, що витікають із власних досліджень автора.

У третьому розділі **«Характеристика компонентів рекреаційної культури студентської молоді»** викладено результати констатувального експерименту, що передбачав реалізацію основних компонентів рекреаційної

культури. Отримані результати свідчать, що: основними компонентами рекреаційної культури є показники фізичного та психоемоційного стану, рівень теоретичних знань, рухової активності, мотиваційні пріоритети студентської молоді. Ці показники рекреаційної культури досліджувалися у констатувальному експерименті.

Оцінка мотивації студентів до оздоровчо-рекреаційних занять показала, що рівень мотивації дівчат середньо виражений, а хлопців – провідний. Зафіксована також подібність у провідних мотивах і домінуючих життєвих цінностях у групах юнаків і дівчат, що може свідчити про відсутність яскраво вираженої гендерної поляризації в питаннях життєвого самовизначення сучасної студентської молоді.

Отримані автором дані покладено в основу обґрунтування та розробки алгоритму кількісної оцінки рекреаційної культури студентської молоді у вигляді індексу, що містить урахування вагових коефіцієнтів її складових; уточнено показники оцінки її сформованості, відповідно до критеріїв та показників визначено рівні рекреаційної культури студентів: високий, належний (достатній), середній і низький; розроблено та обґрунтовано спосіб експрес-оцінки рекреаційної культури студентської молоді.

У четвертому розділі – **«Обґрунтування технології формування рекреаційної культури студентської молоді»** в результаті проведених досліджень автором подано теоретичне обґрунтування змісту розробленої технології формування рекреаційної культури студентської молоді та подано оцінку її ефективності.

Експериментальна технологія включає мету, завдання, принципи, умови, програми, критерії ефективності. Від чинних розробок вона відрізняється специфічними засобами та методами організації корисного дозвілля та активного відпочинку.

Основними загальними завданнями технології були зміцнення здоров'я, формування навичок здорового способу життя, підвищення рівня рухової

активності, організація корисного і цікавого дозвілля, формування стійкого інтересу та потреби у систематичних заняттях фізичними вправами тощо.

Характерними умовами реалізації програми стали: актуалізація потреби студентів в оздоровчо-рекреаційній руховій активності, орієнтація студентів на самореалізацію; діагностичний підхід до визначення здібностей студентів; розвиток індивідуальних схильностей і здібностей студентів у конкретних видах дозвілєвої діяльності, формування досвіду рекреаційної діяльності, втілення навичок реалізації цієї діяльності тощо.

Ефективність запропонованої технології визначалася у перетворювальному експерименті шляхом порівняння показників студентів контрольної групи, яка займалася згідно загальноприйнятої програми з фізичного виховання, та експериментальної групи, яка займалася за запропонованою технологією, в кінці педагогічного експерименту. Вона була підтверджена статистично вірогідним ($p < 0,05$) поліпшенням серед студентів експериментальної групи в кінці педагогічного експерименту показників фізичного стану, теоретичної підготовленості, обсягу рухової активності та рівня рекреаційної культури.

У п'ятому розділі «**Аналіз та узагальнення результатів дослідження**» подано порівняння розробок автора з існуючими науковими даними. Тут представлено 3 групи результатів: підтверджувальні, ті, що доповнюють наявні розробки та нові результати з проблеми дослідження.

Робота також містить додатки, де відображені акти впровадження результатів, бланки використаних у роботі анкет, узагальнені таблиці проведених обчислень.

Зміст автореферату відповідає основним положенням дисертації.

В цілому позитивно оцінюючи дисертацію, слід відзначити її **недоліки і дискусійні положення**, які загалом не впливають на остаточну оцінку роботи:

1. У формулюванні мети роботи термін «вільночасової діяльності» доцільно замінити на більш вживаний – «дозвілєвої діяльності».

2. У авторефераті не вказано які саме методи математичної статистики використано для обробки результатів роботи.

3. Назва підрозділу 1.1. - «Сучасний стан фізкультурної освіти студентів та шляхи її модернізації» не відповідає змісту викладеного у ньому матеріалу оскільки йдеться фактично про фізичне виховання та рекреаційно-оздоровчу діяльність студентів, а освітня складова фактично залишена поза увагою.

4. Потребує пояснення чому для факторного аналізу показників рекреаційної культури студентів було обрано стратегію обертання референтних осей за Варимакс-критерієм, а не, наприклад, Квартімакс.

5. На нашу думку, для підтвердження ефективності технології формування рекреаційної культури слід у першу чергу використовувати розроблений автором індекс рекреаційної культури, але у роботі цьому присвячений лише один абзац тексту.

6. Висновки до розділів 1, 3, 4 слід пронумерувати і структурувати.

7. У роботі зустрічаються поодинокі орфографічні та пунктуаційні помилки, опечатки.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота **Садовського Олексія Олександровича** має достатнє теоретичне й практичне значення, і є самостійним, завершеним науковим дослідженням, де висвітлено нові наукові результати, що у сукупності дозволяють розв'язати важливу наукову проблему. В ході дослідження розроблено технологію формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання в умовах вищого навчального закладу.

Аналіз змісту дисертаційного дослідження **О.О. Садовського** на тему **«Формування рекреаційної культури студентської молоді в процесі фізичного виховання»** дає підставу для висновку, що виконане дослідження є завершеним і самостійним та відповідає «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (з урахуванням змін згідно Постанови Кабінету Міністрів

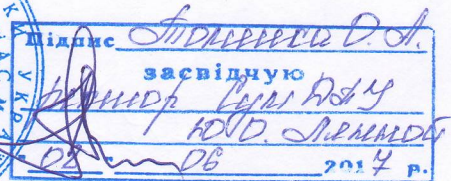
України від 19.08.2015 р. за № 656), а також профілю спеціалізованої вченої ради Д 26.829.02 і паспорту спеціальності 24.00.02 – фізична культура, фізичне виховання різних груп населення, а дисертант **Садовський Олексій Олександрович** заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з фізичного виховання та спорту.

Офіційний опонент:

завідувач кафедру теорії і методики
фізичної культури Сумського державного
педагогічного університету імені А. С. Макаренка,
доктор наук з фізичного виховання
та спорту, професор

О. А. Томенко

Візуал отримано 08 червня 2017 р.
ЛСД